

ABONY

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 8 korona
Fél évre . . . 4 „
Negyed évre . . . 2 „
Egyes száni ára 16 fill.

Felélős szerkesztő és kiadó:

TEMESKOZY GERZSON.

Nyílt-terek, hirdetési díjak és előfizetések a szerkesztőséghez küldendők.

Kis emberek

és azok dolgaival foglalkozom most itt e helyen, mert érdemes, mert jó tudni, hogy ha a sors mostoha keze messze félre lökte is őket a dusan terített asztaloktól s ha egy részük szenvednek, véreznek, sántákká, nyomorékokká, halottakká válnak is a frontokon, a másik vérvzők pedig száz gondok között lesik azok sorsát, van egy intézmény ebben az országban, mely bármi történjék is tagjaival, egy darab örökös kenyérral várja, látja viszont őket.

Jó azt tudni *másoknak* is, hogy ha husz millió tagból álló nemzeti társadalom nem tudja biztosítani két százalék földhöz ragadt szegény munkás tagjának agkori megélhetését, ők maguk fogtak össze s elvonva szájuktól mindennap egy-két falatot, hogy a többi tizenkilenc millió nyolcszáz ezer jobb sorban élőknek soha terhére ne váljanak.

A magyarországi munkások rokkant és nyugdíj-egylete ez az intézmény, erről szól ez ének, melyet a háboru romboló hatása nem fog érni s melyre a háboru győzelmes befejezése után rendkívül fontos megvalósítása vár. Mert míg más hasonló intézményeknél a tag szaporulat csaknem teljesen szünetel, addig ezen egyesület a lefolyt évben 3186, a háboru alatt 4205 taggal szaporodott s tagjainak mai állománya 202.163, kik közül 40.000 teljesít hadi szolgálatot, kik közül 256 szenvedett hősi halált.

Az egylet vagyona a nagyarányu segélyezések dacára is folytonosan emelkedik, a mi következő adataiból tűnik ki: a törzs-vagyon a folyó évben 1,146.227 korona 14 fillérral gyarapodott, mellyel a törzs-vagyon összese a 14,000.000 koronát meghaladja.

A mult évben rokkant állományba helyzetett 536 tag, ezekkel együtt a rokkantak száma 3838.

Segélyekre a mult évben 1,315.037 K, a háboru időszak alatt 1,973.576 K 28 fillér fizettetett ki.

A segélyezés kezdete azaz 1903. évi március óta a kiízetett segélyek összese 6,165.222 K 61 fillér.

Ez oly jelentékeny összeg, melyet semmiféle magán-intézmény ezen egyesületen kívül fölmutatni nem képes.

Olyan adatok ezek, olyan pozitív numerusok, melyek gondolkozóba kell, hogy ejtsék, nemcsak a független, önrendelkezési joggal bíró egyéneket, hanem cselédi, szolgálai személyzetet tartó intézményeket, egyéneket, gazdákat is, hogy vajjon nem gyakorolhatnának-e kiváló jótékonyt alkalmazottakkal nemcsak azok érdekében, hanem saját jól felfogott érdekeikben is, ami abban nyilvánulna meg, hogy ha egy gazda néhány éven keresztül megvan elégedve alkalmazottjával, ha meggyőződik annak jó indulatáról, hűségéről, szorgalmáról, azzal, hogy az egyesületi tagsági díjának fedezését magára vállalja, ami évenként 20 koronába, minimum 10 éven át, mellyel egyrésztől biztosítaná egy becsületes munkásának kitaró, nyugott munkásságát, ragaszkodását, öreg korig tartó szolgálatát, más részről biztosítaná ennek az embernek öregségére kenyerét és háláját a saját hálájával.

Mindössze 200 koronába kerülne ez a művelet, ami annak realitása, anyagi oldala, hogy mennyi ennek az ellenértéke a humanitás s a gazda érdekeinek szempontjából, a mostani nehéz cseléd-tartási viszonyok között, de különösen már a közel jövőben, azt bírálja el mindenki a maga viszonyai és felfogása szerint.

Én utjára bocsátom az eszmét, arra az utra, melyen már nem egy megindult e lap hasábjairól nem az egyesület, hanem a mi jól felfogott érdekeinkben.

Ez a háboru sokra megtanít bennünket, talán még okosan gondolkozni is. ami az okos cselekedetek szülő anyja.

Az egyesület karjai folyton kitarva állanak, nem fárad, nem csügged, mert folyton erősíti az önrendelkezési jog és feltétlen bizalom, mit gyönyörűen megvilágít gróf Tisza István miniszterelnöknek az egylet egy küldött-ségéhez intézett következő szavai:

„Nincs hatalmasabb fegyver, mintha a munkást abba a helyzetbe juttatjuk, hogy saját ügyeit saját önkormányzatában intézze. Ez ifju korom óta meglevő és korral mindjobban megerősödő és mind nielyebb győreket verő hitvallásom s azt kérem a jó Istentől, hogy ha ennek a háborunak nagy munkáját sikerrel elvégeztük, akkor jusson kis időm, erőm arra, hogy a békének ebben az áldásos munkájában részt vehessek. Mint munkatársuk fogok önköz fordulni, megbecsüléssel, bizalommal és kérn fogom támogatásukat.“

Temesközy Gerzson
az abonyi fiók-pénztár elnöke.

Mennyibe kerül egy hősi halott?

A hősi halál szomorú tényét az emberek igen természetesen mindig a lelki momentumok szempontjából nézik. A katonaság számára azonban minden katona csak egy szám, e számoknak van költségvetése és a költségvetésben szerepel a hősi halál is. — Az 1870—71-es porosz-francia háboruban Franciaország kerek két milliárd frankot adott ki a háboru alatt és egy milliárd frankot a szátrombolt tárgyak helyrehozására, valamint a polgáremberek kárának megtérítésére. — Ezenkívül 5 milliárd frank hadikárpótlást is adott Franciaország Németországnak is legalább két milliárd frankra lehet becsülni Franciaország veszteségét kamatokban és egyéb jövedelmekben. Már most a németeknek a háboruban 28.000 embernyi veszteségük volt, tehát a franciáknak minden egyes hősi halott 280.000 márkába került. — Az orosz-török háboruban 1877-ben 17.000 orosz öltek meg a törökök és így minden egyes orosz 220.000 márkájába került a török államnak. Viszont Oroszországnak az orosz-japán háboruban minden egyes elesett katona szintén 280.000 márkájába került.

Igy számít V. J. Baumann, nemes német statisztikus a frankfurti Umachau legutóbbi számában. Percin tábornok, írja Baumann tovább, akit nemrégiben rögtön tél bizottság lövetett agyon és különben a francia tüzéség megszervezője volt, egyik régebbi cikkében azt állította, hogy ezek a számok egy kissé magasak.

Ez azonban Baumann szerint tévedés. A jelenleg folyó háboruban a költségek még inkább fognak emelkedni, mert egyrészt az öles művészete sokkal magasabb nivóra fejlődött, a háboru eszközei megrágtak és

a védekező eszközök erősen megszorodtak és tökéletesebbek lettek, úgy, hogy a most folyó háboruban aránylag kevesebben fognak elesni, mint az eddigi háborúkban.

Természetesen ezt teljes pontosággal és határozottsággal ezt nem lehet megállapítani, mert lehetséges éppen a hadiszerek tökéletesedésénél fogva, hogy a halottak, illetve elesettek száma a világháborúban ismét növekedni fog. Mig Percin tábornok állítása szerint Nagy Frigyes katonáinak 6 százaléka esett el, addig már a napóleoni háborúkban ez a szám 3 százalékra, az 1870-es háborúban pedig 2 százalékra esett, a manduriai hadjáratban pedig 1 százalékot tett ki. Pedig Nagy Frigyesről a manduriai hadjárat hadieszközéig nagy haladás mutatkozik.

A hadviselés jellege azonban a porosz-francia háború óta lényegesen megváltozott. Annak idején a rövid, néhány napig tartó csaták között hosszú szünetek voltak, természetesen azonban a kiadások tovább is folytak, anélkül, hogy egyetlen egy katona elesett volna. Manduriaiában azonban már egész más volt a helyzet. Majdnem minden nap voltak többé-kevésbé veszteségteljes harcok, amelyek hetekig tartottak. A csaták is soká tartottak. A mukdeni tizenöt napig, a Sha-ho melletti tizenkét napig és a Liaoyang melletti csata nyolc napig. — Ezek a hosszú ideig tartó csaták természetesen nagyon emelik a halálozási arányt. A világháború ismét további fejlődést mutat ebben az irányban. A csaták, amelyek igen nagy kiterjedésűek, hetekig, sőt hónapokig tartanak, mint például a jelenlegi Aisne melletti csata, amely a németek szeptemberi offenzívájára idején kezdődött és csak a legutóbbi napokban csendesedett el.

Természetesen lehetlenség előre megjósolni még távolról is a háború veszteségeit és hogy mennyi lesz egy-egy hősi halott költsége. De mindenesre érdekes, hogy Percin tábornok, aki sok cikkben foglalkozott ezzel a kérdéssel, már a háború elején kijelentette, hogy nem az ágyuk és fegyverek, hanem a tüsz, kolera és a kimerültség fogja a legtöbb áldozatot szedni a katonák soraiból.

A német és osztrák-magyar hadseregek azonban ebben a tekintetben kitűnően vannak szervezve és semmiesetre sem fog előállni az a helyzet, ami a krími háborúban elődött, ahol a szövetségesek négyszer annyi katonát veszítettek betegségek következtében, mint fegyverek révén.

H I R E K

— **Adakozunk az abonyi elesett hősök emléksobrára!**

— **Jótekonyság teréről.** Dániel Anna tanítónő a felvidéki falvak felépítésére 9 koronát adott Lévai Mihály orsz. gyűl. képviselőnk kezébe.

— **Ujévi üdvözlések.** Megköszönve az ujév napján hozzám intézett üdvözléseket, egyuttal hálával fogadom az azok megváltására hozzám jutalott összegeket.

Abony, 1916. január 10.

LÉVAY MIHÁLY.

— **Harangok hadicélokra.** A debreceni református egyház tizenöt harangjából kilenc harangot ajánlott fel hadicélokra úgy, hogy mindegyik templomban csak egy harang maradjon. A nagy templomban a Rákóczi-harangot őrzik meg, amelyet I. Rákóczi György erdélyi fejedelem 1613-ban ajándékozott a debreceni református egyháznak. Itt megjegyezzük még, hogy illetékes helyről nyert értesülésünk szerint a helybeli ref. egyház összes harangjait felajánlotta hadicélokra, ami bizonyára nagyobb áldozat, debrecenieké és az ilyen nemes versenyéig csak áldozás lehet nagyküzdelmünkre.

— **Ujévi üdvözléseket** megváltották újabban: dr. Szende Dezső 50, Homoky István, Kása Gyula 10—10, Pfeiffer Emilia 8, Róm. kath. leányiskola III. osztálya 6 korona 10 fillér, Normann Géza, Bernát István 5—5, Rithovszky Antal, Schlosser László, Wiener Ida 4—4, Véli Miksa, Veveán István, Bogó István 3—3, Róm. kath. leányiskola IV. osztálya 4 korona 50 fillér, Reinyeisen Ottóné, dr. Révész Gézané, Temesközy Gerzson 2—2, Kiss Antal 1 korona.

— **Halálozás.** Krunc Zsuzsánna, boldog emlékü Molnár Pál ref. rektor özvegye, f. hó 10-én délután, bűkö lobban, pár napi szenvedés után csendesen elhunyt. Temetése szerdán ment végbe nagy részvét mellett. Halálát gyászolják Molnár Ilona, Seress Mihályné, Molnár Mária, Földös Károlyné és Molnár Róza, Bollik Viktorné és unokái.

— **Meghívás.** A jászberényi ref. egyház megüresedett lelkeségi hivatalára meghívta Kiss Zsigmond lelkesűnket. Vasárnap Dobozy Kálmán egy értekezletet hívott össze, melyen egyhangú határozattal koradóra óhajtották birni lelkesűnket. Ezt a határozatot Dobozy Kálmán vezetése alatt Makay János, Retkes Lajos és Bálint János tagokból álló küldött-ség tolmácsolta a lelkesé előtt, mire az kijelentette, hogy ily körülmények közt a meghívást nem fogadja el.

— **Hősi halál.** Füleki Mihály huszárkapitány Sirndova melletti ütközetben december 11-én a hazaért hősi halált halt.

— **Királyi kegyelem politikai bűnösöknek.** A Budapesti Tudósítót illetékes helyen felhatalmazták annak közlésére, hogy Öfelésze a háború kitörése előtt politikai indító okból elkövetett, vagy politikai jellegű bűncselekmény miatt folyamatba tett bűnyűgyben a további bünyűdi eljárást mellőzését elrendelte, illetve az egyes bűnyűgyekben már jogerősen megállapított bünyűtést, vagy annak még hátralevő részét elengedte. Az amnesztia, illetőleg a pertörlés engedélyezése kiterjed különbözően a szociáldemokrata párthoz tartozók által sajtó útján, vagy négygyűléseken elkövetett izgatásokra, továbbá királysértések és az alkotmányos államforma elleni lázítások miatt egyesek, így az ugynevezett köztársasági csoport tagja ellen indított ügyekre, valamint számos időszaki lap kiadója ellen sajtórendőri vétség, illetőleg kihágás miatt folyamatba tett bűnyűgyekre is.

— **Aki nem a piacon vásárolt.** Kecskeméten a kihágási bíróság egy uriaszonyt 20 korona pénzbírságra ítélte el amiért egy tanyai szekeret üzlete előtt megállított és arról baromfit vásárolt. Itt sem ártana, ha a hatóság szétnézne a piac körül, mert van erre egy miniszteri rendelet is.

H I R D E T É S E K.

Első keresztény temetkezési vállalat Szent István-tér 2. sz. (Kaszárnya épület)

Ajánlja szolid a és legutányosabb kiszolgálását

Kő sirkeresztek, koszorúk, szalagok felirással.

Üzletvezető mester az udvarban jobbról. Kiszolgálást éjjel nappal bármikor rendelkezésre áll.

WACHS PÁL SZOLNOK könyvnyomdája, könyvkötészete, könyv, papír és írószer-kereskedése.

Ajánlom villamos-üzemre, új gyors-sajtóval és modern betűanyaggal berendezett illetve megnagyobbított

KÖNYVNYOMDÁMAT melyben elvállalok mindennemű e szakmába vágó munkákat

Figyelmeztetés!

A postai csomagokban könnyen romló élelmi szerek továbbításának mellőzésére.

A mostani közlekedési viszonyok mellett a postai csomagok szállítása is hosszabb ideig tart s még a Budapestre szólók is legfeljebb a feladást követő negyedik napon juthatnak a címzetek kezébe.

Figyelmezteti tehát a posta-igazgatóság a közönséget, hogy a hidegebb idő beálltaig postai csomagokban könnyen romló élelmi szereket, főleg pedig husmnieket ne helyezzen el, mert azok több napig tartó szállítás alatt megromlanak, a posta pedig a megromlott tartalomért kártérítést nem ad.

Budapest, 1915 november 9.

M. kir. posta- és távirada-igazgatóság.

Tiszta, sűrű hárs- és virágméz

m é z

még kapható:

Temesközy Gerzson méhészetéből.